

Kính thưa Thầy và các Thầy Cô!

Chúng con xin phép chia sẻ một số nội dung chính mà chúng con ghi chép trong bài Thầy Vọng Tây giảng từ 4h50' đến 6h00', sáng thứ Ba, ngày 06/5/2025.

PHẬT HỌC THƯỜNG THỨC

Bài 065: Thuận cảnh, nghịch cảnh không khởi tâm động niệm

Khi gặp thuận cảnh, chúng ta thường sanh tâm ưa thích và khi gặp nghịch cảnh lại sanh tâm chán ghét. Đây là lý do vì sao chúng ta mãi là phàm phu. Phật Bồ Tát trong mọi hoàn cảnh thuận nghịch đều bình lặng. Có câu rằng: “*Xúc cảnh sanh tình*” nghĩa là khi tiếp xúc với hoàn cảnh thì chúng ta thường bị hoàn cảnh gây ảnh hưởng mà không thể chuyển đổi được, luôn bị cảnh dẫn dắt, không tự chủ. Người tự chủ được hoàn cảnh mới không khởi phân biệt, vọng tưởng, chấp trước.

Việc này tuy khó nhưng vẫn phải nỗ lực mà làm vì nếu không, con đường vượt thoát sanh tử của chúng ta không có cơ hội. Làm việc thiện, tích công bồi đức sẽ mang lại phước báu trời người, ngắn ngủi, rồi vẫn xuôi theo dòng sinh tử, rồi lại đọa lạc. Thiên nhân ở cõi trời cao nhất là Phi Tướng Phi Phi Tướng Xứ có thọ mạng tám vạn đại kiếp. Đây là con số thiên văn, không thể tính đếm nhưng vẫn hữu hạn. Thiên nhân cõi đó tưởng rằng họ đã chứng đắc, không bao giờ bị đọa lạc. Một khi đã đọa lạc thì đọa thật sâu chứ không phải rớt từ tầng trời cao xuống tầng trời thấp. Cho nên hưởng phước ở tầng trời cao nhất cũng không thoát được sanh tử.

Cho nên, Phật không dạy chúng ta hưởng phước báu trời người, Thanh Văn, Duyên Giác, Bồ Tát mà Phật dạy chúng ta phải đạt được Vô Thượng Chánh Đẳng Chánh Giác. Trên Kinh Đại Thừa Phật nói rằng : “*Vì chúng sanh không thể tiếp nhận pháp Nhất thừa, cho nên ta đành phải nói pháp Nhị thừa và Tam thừa*”. Con người có một tập khí là khi gặp khó thì thoái lui nên trong tu hành cũng gây nên chướng ngại. Thuận cảnh một chút là đã bị mê hoặc và nghịch cảnh một chút thì người tu liền thoái lui. Đây là tập khí bao đời bao kiếp khiến chúng ta bị đọa lạc. Tuy nhiên, chúng ta phải hiểu rằng trong sáu cõi luân hồi này, chúng ta không thể tránh được phiền toái nên đừng nên sanh tâm đắm chấp hoặc ghét bỏ. Sự phiền toái ấy kết từ nhân đã tạo trong đời quá khứ nên sẽ có quả.

Hòa Thượng nói: “***Thuận duyên, thuận cảnh, chúng ta phải tùy thuận mà học tập. Học điều gì? Học không khởi tham luyến, không khởi ghét bỏ. Thuận cảnh, ác duyên không khởi sân hận, tuyệt đối không oán trời, không trách người. Chúng ta chính mình đã tạo ra quá nhiều nhân ác bất thiện nên cảm đến ác báo, cho dù không muốn tiếp nhận vẫn phải nhận. Nếu bây giờ bạn không tiếp nhận thì tương lai bạn vẫn phải gánh chịu.***”

Chúng ta tự xét lại bản thân có bao giờ đổ thừa cho hoàn cảnh, có oán trời trách người hay không? Hòa Thượng dạy để giảm thiểu việc này thì cần phải quán sát nhân quả, làm sao để nghịch đến thì thuận nghịch, thuận lòng tiếp nhận, vui vẻ mà trả. Dù chúng ta có buồn phiền, không muốn tiếp nhận thì chúng ta vẫn phải trả, vẫn phải tiếp nhận. Hòa Thượng nói rằng không trả bây giờ thì tương lai sẽ vẫn phải trả, vui vẻ mà trả thì trả sẽ nhanh, trả mà không vui thì chỉ làm chúng ta đau khổ. Đạo lý này rất dễ hiểu nhưng lại khó làm!

Chúng ta chính mình đã tạo ra quá nhiều nhân ác bất thiện nên cảm đến ác báo, cho dù không muốn tiếp nhận vẫn phải nhận, tuyệt đối không oán trời trách người. Thế mới nói nhân quả thật đáng sợ, bởi vậy mà trên Kinh nói: *“Bồ Tát sợ nhân, chúng sanh sợ quả”*. Chính vì vậy, Bồ Tát trước khi làm bất cứ việc gì thường quán sát rất kỹ xem việc làm này sẽ tạo ra nhân quả gì, còn chúng sanh khi làm thì làm bừa, đến lúc quả báo đến mới khiếp sợ. Dù khiếp sợ cũng vẫn phải gánh lấy. Nhân thiện gặp quả thiện, nhân ác gặp quả ác. Chúng ta đừng chủ quan mà tưởng mình đã làm đúng nhân quả. Hòa Thượng chỉ dạy rằng nếu hằng ngày làm đúng thì bản thân sẽ tự tại an vui, còn ngày ngày vẫn buồn phiền lo âu, bất an thì biết chúng ta đã làm sai rồi.

Nếu hiện tại, khi chúng ta gặp ác báo mà không muốn tiếp nhận thì tương lai vẫn phải tiếp nhận, vậy thì hãy chủ động tiếp nhận, hoan hỷ tiếp nhận. Nếu chủ động tiếp nhận thì sẽ chủ động chuyển hóa nó. Một dòng nước đang đổ xuống như thác, vậy nếu có thể gia cố phía yếu, dễ bị ngập để dòng nước sẽ chảy sang hướng khác. Cũng vậy, chúng ta biết mình có tập khí xấu ác nào thì chủ động chuyển đổi tập khí xấu ác đó. Cho nên hiện tại tiếp nhận là chủ động tiếp nhận còn nếu từ chối thì tương lai vẫn phải tiếp nhận mà tiếp nhận một cách bị động.

Chúng ta biết rõ oan gia trái chủ đang đến với mình, vậy hãy tìm cách mang Phật pháp, mang chuẩn mực Thánh Hiền truyền dạy cho họ, không chỉ nói mà bằng hành động việc làm thiết thực, cụ thể thì chắc chắn họ sẽ chuyển đổi. Chúng ta không ngăn lũ nhưng có thể làm chệch hướng của lũ. Nếu cuộc đời mình luôn gặp xui rủi, không may, vậy thì hãy tích cực làm mọi việc thiện một cách chân thành thì tự khắc mọi vương mắc ấy sẽ đi qua một cách nhẹ nhàng. Tôi từng nói với mọi người rằng nếu gia đình mình không hạnh phúc thì chúng ta cố gắng tích cực làm cho các gia đình được hạnh phúc thì hạnh phúc sẽ đến với chúng ta. Làm mà chưa có kết quả là do chưa thật làm. Nếu thật làm thì chân thật có kết quả. Cho nên tương lai sẽ vẫn phải tiếp nhận nghiệp chướng, vậy ngay bây giờ tiếp nhận chủ động thì nghiệp chướng liền tiêu mất.

Hòa Thượng nói rằng: *“Tu hành thấp nhất là phải chuyển đổi được vận mạng, nếu không chuyển đổi thì phải xem lại.”* Thật là tâm phục khi nghe thấy đạo lý này. Cho nên không nên cưỡng cầu vôi vàng để thay đổi vận mạng, đến nỗi làm các việc sai trái. Nhiều người muốn thay đổi vận mạng nghèo khổ của mình bằng cách đi ăn trộm, hoặc làm các việc phi pháp. Họ tưởng sẽ vượt qua được khó khăn, ai ngờ đâu khó khăn thêm

chồng chất. Cần hiểu đạo lý rằng giàu sang là do có phước, có phước thì mọi sự mọi việc được hanh thông.

Xuất phát điểm của tôi không bằng ai, học hành thì gầy ốm, gia đình thì khó khăn trùng trùng, không có một sự hỗ trợ nào, tất cả đều phải tự lực cánh sinh. Thế rồi, được nghe lời Hòa Thượng dạy, tôi đã làm theo, làm một cách miệt mài để đến bây giờ, mọi người thấy đấy, mọi nơi đều có vườn rau, lò đậu phụ mọc lên, ngày ngày làm ra sản phẩm để cho đi, bố thí đến khắp nơi. Rõ ràng chúng ta đã thay đổi được vận mạng của mình.

Đa phần sự nghèo khổ sẽ khiến người ta mong cầu, rất hiếm khi có ý niệm cho đi. Nếu họ có ý niệm cho đi, họ liền có thể thay đổi được vận mạng. Khi chúng ta nghèo khổ, hãy nghĩ đến những người còn nghèo, khổ hơn mình thì tâm trạng mình sẽ nhẹ nhàng đi. Câu chuyện một người phụ nữ nghèo khổ muốn ra sông tự vẫn đã gặp một vị tỷ kheo khuyên cô bán khổ cho Ngài. Ngài nói hãy bố thí cho tôi một bát nước. Cô ấy nghèo đến nỗi cái bát cũng không có, và vị Tỷ kheo đã đưa chiếc bát để cô múc. Sau khi thọ nhận bát nước cúng dường, Ngài chúc nguyện và giảng đạo lý cho cô. Tâm cô hoan hỉ vô cùng và không còn ý niệm tự vẫn.

Rõ ràng ý niệm cho đi không dễ gì đề khởi, vậy mà, ngày ngày chúng ta không khởi tâm động niệm thì thôi, hễ khởi là nghĩ đến người khác, là khởi ý niệm cho đi, là đem sự thuận tiện đến cho người, chứ không phải sự thuận tiện cho mình. Làm được như thế tức nội tâm chúng ta thay đổi, nhờ đó hoàn cảnh xung quanh cũng hoàn toàn thay đổi. Từ rất lâu, tôi đi đến đâu cũng có quà, đều là những thứ do bàn tay mình làm ra chứ không phải xin hay mua. Tôi không hề có ý niệm lấy mang về. Đó là cách để thay đổi vận mạng, trong khi nhiều người vò đầu bứt tóc, kêu khổ, mà không biết làm cách nào thay đổi được vận mạng! Nếu không nỗ lực thì làm sao có thể thay đổi được!

Hòa Thượng nói: **“Nhất định không oán trời trách người”**. Tất cả do nghiệp lực chúng ta đã tạo cho nên phải hoan hỉ đón nhận và biết cách chuyển đổi. Biết mình không có phước, có thọ, thì làm những việc tăng phước, tăng thọ. Tiên sinh Viên Liễu Phàm và Hòa Thượng Tịnh Không đã biểu pháp cho chúng ta. Từ không có phước, không có thọ mà phước và thọ đều tăng cao. Người xem tướng số cho Hòa Thượng lúc trẻ khẳng định Ngài chỉ 45 tuổi là chết. Sau này, khi bà Hàn Quán Trưởng đem ngày tháng năm sinh của Ngài đến chỗ người xem tướng thì họ khẳng định người đó, tuổi đó, ngày giờ tháng năm sinh đó nhất định đã chết rồi. Bà Hàn Quán Trưởng nói người này vẫn sống nhưng ông ta không tin và hỏi tiếp vậy người này đang làm gì? Bà Hàn Quán Trưởng nói người này đang làm Hòa Thượng. Thầy tướng số nghe vậy liền nói: *“Hòa Thượng thì không tin!”* Qua câu chuyện của Hòa Thượng đã cho thấy số mạng của Ngài đã hết nhưng do tu hành mà Ngài đã thay đổi được vận mệnh.

Hòa Thượng khuyên chúng ta: **“Hoan hỉ tiếp nhận, tích cực làm việc thiện thì phước báu thêm lớn, nhờ đó trí tuệ cũng thêm lớn.”** Người có trí tuệ thì làm việc gì

cũng tinh tường, mọi việc sẽ hanh thông. Hòa Thượng kể: ***“Có người nói với tôi rằng: “Pháp sư Tịnh Không lúc còn trẻ, Ngài khổ cực đến như vậy, không ngờ hiện tại, vận mệnh của Ngài rất tốt”. Năm mười sáu tuổi, tôi không hề nghỉ ngơi, ngày ngày đang làm, ngày ngày đang thay đổi, ngày ngày đang làm mới. Cải lỗi là một việc làm không dễ dàng, thế nhưng nhất định phải chăm chỉ mà làm với một tâm cảm ơn.***

“Người ta chỉ thấy vận mạng của tôi tốt, pháp duyên của tôi thù thắng. Thực tế mà nói, tôi làm gì có được vận mệnh tốt. Vận mạng của tôi đã được định đoạt hết rồi, 45 tuổi là phải chết cho nên chính mình đã không ngừng đang thay đổi. Quan trọng nhất là chúng ta phải nhận biết được thì mới biết cách thay đổi. Những sai lầm của mình mà mình không nhận ra hay những tội lỗi chính mình đã tạo mà mình không chấp nhận thì đây là việc đáng lo nhất. Vậy thì rất khó mà quay đầu!

“Nhận biết được sai lầm bản thân thì bạn mới có thể thay đổi những sai lầm đó. Như thế thì mới có tiến bộ, nhờ đó từng năm từng năm, trí tuệ thêm lớn. Bạn hãy thử nghĩ mà xem, đời sống như vậy có hạnh phúc không? Người xưa từng nói âu lo, buồn phiền khiến người ta mau già. Một người an vui không dễ gì sanh bệnh, không dễ gì già nua. Bạn hiểu đạo lý này thì tại sao bạn không hướng đến Phật để làm theo cách làm của Phật, chuyển đổi tâm của mình thành tâm của Phật, chuyển đổi nguyện của mình thành nguyện của Phật, chuyển đổi cách làm của mình thành cách làm của Phật. Hằng ngày, bạn đã chuyển đổi chưa hay từ sáng đến chiều, vẫn chỉ nghĩ tưởng xăng bậy?”

Nhiều người đều biết đến Hòa Thượng Tịnh Không lúc trẻ khổ cực không phước báu, nhưng khi về già, vận mệnh và pháp duyên của Ngài thù thắng đến như vậy. Ngài đã thật làm. Ngài chỉ dạy chúng ta hãy nỗ lực chăm chỉ cải lỗi với tâm cảm ơn. Cảm ơn đối với tất cả chúng sanh, với tất cả hoàn cảnh đã thành toàn cho mình. Chúng ta từng nghe nhiều lần lời chỉ dạy của Hòa Thượng nhưng chúng ta chưa khắc ý để nghe nên không nhớ, thường là quên. Khi làm thường không có tâm cảm ơn mà là tâm mệt mỏi, chán ghét.

Hòa Thượng từng chỉ rõ cho chúng ta rằng nghịch cảnh giúp chúng ta đề cao cảnh giác và thuận cảnh lại khiến chúng ta chểnh mảng, buông lung. Cho nên nghịch cảnh đôi lúc còn giúp mình có được một chút dừng mảnh. Chẳng hạn, nhìn thấy người ta chết, người ta bệnh khổ sẽ khiến chúng ta nỗ lực hơn, không còn chạy theo ảo danh ảo vọng, chạy theo sự hưởng thụ năm dục sáu trần, không chìm trong tham sân si mạn nữa.

Sống ở đời, khi gặp khó khăn, chướng ngại, chúng ta đổ thừa cho hoàn cảnh xung quanh mà không nhận ra lỗi ở chính mình, không xem lại chính mình. Quan trọng nhất là chúng ta phải nhận biết được vì sao mình đoản mạng, vì sao không có phước báu thì mới biết cách thay đổi. Những sai lầm hay tội lỗi mà mình không nhận ra thì đó là điều đáng lo nhất. Nhận ra được lỗi lầm thì mới có thể tiến bộ, có trí tuệ. ***“Nhất thiết pháp từ tâm tướng sanh”*** – mọi sự mọi việc từ tâm của chúng ta mà diễn biến. Nếu tâm quá

nhieu phiền não, vướng mắc thì cho dù chúng ta đang làm phật sự, làm việc thiện thì tướng hiện xung quanh đều rối ren, mọi việc làm của mình đều bị vắn cong bởi tâm vọng tưởng, phân biệt, chấp trước, nên gây chướng ngại cho người. Nếu tâm “*Chân thành, Thanh tịnh, Từ bi*” thì chúng ta làm việc gì cũng sẽ đem lại lợi ích cho người khác, đem an vui đến cho mọi người.

Hằng ngày, chúng ta đã chuyển đổi chưa hay từ sáng đến chiều, vẫn nghĩ tưởng xằng bậy? Chúng ta muốn làm rất nhiều thứ, nhưng việc làm ấy chỉ gây tổn hại chứ không có lợi ích cho chúng sanh! Hòa Thượng là tấm gương cho chúng ta khi Ngài không có gì khác hơn là ngày ngày đang thật làm, ngày ngày đang thay đổi chính mình, ngày ngày đang tự làm mới mình.

Làm mới mình nghĩa là trước đây làm theo tập khí xấu ác, ảo danh ảo vọng, tự tư ích kỷ, có ý niệm hưởng thụ năm dục sáu trần, tham sân si mạn, còn bây giờ không để những tập khí đó khởi lên nữa. Trong khi làm, phải làm với tâm cảm ân! Cảm ơn cha mẹ, cảm ơn thầy cô, cảm ơn quốc gia và cảm ơn mọi người đã thành toàn cho ta. Trong tâm trạng đó, chúng ta sẽ làm một cách tích cực, dũng mãnh, có hiệu quả chứ không chểnh mảng, dè dặt./.

Nam Mô A Di Đà Phật

Chúng con xin tùy hỷ công đức của Thầy và tất cả các Thầy Cô!

Nội dung chúng con ghi chép lời giảng của Thầy có thể còn sai lầm và thiếu sót. Kính mong Thầy và các Thầy Cô lượng thứ, chỉ bảo và đóng góp ý kiến để tài liệu học tập mang lại lợi ích cho mọi người!